

I. évfolyam. Budapest, 1894 április 15. 8. szám.

TANULÓK LAPJA

SZERKESZTI

DR. RUPP KORNÉL

TANÁR.

Előfizetési ár:

<i>Egész évre</i>	160 kr.
<i>Fél évre</i>	— 80 „
<i>Negyed évre</i>	— 40 „

Megjelenik minden hó 1-én és 15-én.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:

Budapest, IX. ker., Imre-utca 9. sz.

Tartalom:

Szűz szent Margit álma. — Tavaszi kirándulás. — A színek jelképes jelentése. — Arany J. Toldijáról. — Piroska. — A vándormadarak költözése. — Segíts magadon, az Isten is megsegít. — A természeti környezet hatása szellemi életünkre. — A boritekon: Gondolatok — Feladatok — Irodalmunk állapota a jelen század 20-as éveiben. — Különlék — Kockarejtvények. I. II. — Számrejtvény. — Betűrejtvény. — Szerkesztői üzenetek.

GONDOLATOK.

A hazaszeretet a legelső férfi erény, — de ezt nem lehet csak a levegőből magunkba szívni; úgy terem az, mint a virág; magja a hit, levegője a multak dicsősége, talaja a szívjóság.

Sok szép tett abban mulik, hogy az ember a tettvágyat már akarotnak hiszi, és a valóságos akarot hiányát a képzelem legyőzhetlen akadályiá fujja fel.

Mindig köztünk jár a Messiás, az igazság, mindennap halljuk szavát: „Én vagyok az igazság és élet“ és mi megtagadjuk mindennap, fel hagyjuk feszíteni mindennap, pedig csak annyit kellene mondanunk: „Ismerlek, ki vagy, Istennek szentje.“

A különbség fogalmát az ember találta ki; a természet egyformán szereti minden gyermekét.

A képesség mértéke a munka és lelkiismeret.

Mikor azt mondják nektek: az ifjuság olyan mint a tavasz, soha se felejtétek el, hogy a tavasz nem olyan, mint az ifjuság, mert amig az visszajő, ismétlődik, s amit nem hozott meg az idén, meghozza azt a virágot jövő kikeletkor... De ha az ifjuság elfutott virág, — érzelem, kedély s munkásság nélkül: üres lesz a nyár, komor az ősz, s hiába várunk második ifjuságot.

Kis emberek lenéznek, meg nem veszik észre a nagyságot; a nagyok azt keresik, kit emeljenek fel vállaikra, hogy azt tisztelhesék és neki hódolhassanak?

Az emberiséget szabad kimosolyogni hibáiért, szabad szánni gyarlóságaiért és büneiért, — de soha se szabad gyűlölni és megvetni; ellenben örökké szeretni kell, már csak azért is, mert magunk is köztük vagyunk.

Mosdósy Imre

FELADATOK.

1. A kisebb (I. II. oszt.) tanulók írják le egy tetszés szerint választott költeménynek a tartalmát, vagy írjanak le egy népmesét, melyet hallomásból ismernek.

2. A 3. 4. oszt. tanulók írjanak le egy éneklő madarat. Főbb pontok: színe, nagysága, testalkata (csőre, lábai, szárnyai stb.) tartózkodási helye, főbb tulajdonságai, különös ismertető jele, sajátos vonásai.

3. A felsőbb osztályu tanulók dolgozzák ki e tételt: **Erény bátorság nélkül nem is képzelhető.** Főbb pontok: a) Bevezetés: Az erény a jó gyakorlatában való állandóság. Az állandóság már maga is feltételezi azt, hogy különféle körülmények közt a helyes úton megmaradjunk. Lássuk ezt az erényre nézve. b) Tárgyalás. 1. Hogy erényesek lehessünk, mindenekelőtt saját rossz szokásainkkal, előítéleteinkkel, szenvedélyeinkkel kell küzdenünk s iparkodnunk azokat legyőzni. 2. Küzdenünk kell a világ csábításaival: tisztességgel, örömmel, kincsekkel kecségtet, mindig ki van feszítve hálója, hogy a gyengéket és gyávákat megfogja s azután őket kikacszagja, ha már foglyai. A rómaiakat nem tudta a kard legyőzni, hanem az arany és élvezetek. 3. Küzdeni kell a világ, gyakran a legközelebbi hozzánk tartozók gyűlöletével. A jót, az erényest gúnynyal, a hatalmasok

egy isten-hivők centruma, neve az egy Istenben való hitnek symboluma (jele). Az új, az ókorit követő keresztény kultúra belőle indul ki, hogy átalakítsa az egész világot s új, a pogányságtól elütő, fenségesebb alapot nyújtson összes művelődésünknek. Az emberek egyenlőségének, a keresztény emberszeretetének nagy tanát ott hirdetik először.

Ime, fokozatos egymásutánban ekként válik ki az ókor három nagy középpontja, hogy szellemi és erkölcsi világunkat egy-egy nagy lépéssel vigye előre!

A b o t.

[Vázlat.]

Bevezetés. A királyok jogara, a vándorbot, a bénák mankója, a gavallérok pálczikája bármily különbözők legyenek is, mégis egy rokonságba tartoznak.

Tétel: Lássuk a különböző botokat és azok rendeltetését.

Tárgyalás. I. *A pásztorbot.* Ez a botok legősibb faja s ez támasztékul és védelmül szolgál egyaránt. A pásztor evvel védi a nyáját támadói ellen, vagy tereli azt rendbe, s barangolásában neki támasztékul szolgál. Az ó-testamentumi ős atyákat fent hajtott bottal szokták ábrázolni.

2. *A püspökök és apátok pásztorbotja* az előbbihez hasonló formára és jelentőségre nézve is. A lelkészek pásztorai a hívők reájuk bízott nyájának.

3. *A világi fejedelmek jogara.* Ez alakja szerint inkább a kardhoz hasonlít. Homér a fejedelmeket a népek pásztorainak nevezi. A királyi hatalomnak végrehajtói, szolgálai szintén botot is nyernek méltóságuk jelelésére. Így van a vezéri bot; volt és van sok helyen hivatalos botja a rendőrnek, törvényszolgának. (Nálunk falun a kisbíró nem engedné el még most sem hivatala jelvényét, a botot). Itt említhetjük meg a karigazgató pálczáját, a mely az sokszor óriási zene- és énekkarokat bámulatosan összetart.

4. *A vándorbot.* A vándor nehéz útjára szegesvégű, szúrós botot vesz magához védelmül és segítségül a kapaszkodásban.

5. *A koldusbot* a szegény ember támasztéka s védője egyuttal a — kutyák ellen.

6. *A mankó,* a melyre a nyomorultak, csonkák bénák támaszkodnak, akár drága, akár dúrva fából vannak, majdnem csak olyanok, mint a koldusbot. Csak egy mankó dicsőséges, a melyet a hazáért való harcban szereztünk.

7. *A sétapálcza* inkább csak a könnyüséget mutatja, a melynél fogva botra még nem szorulunk.

Befejezés. Látjuk, hogy a botnak mily sokféle használata van. A hatalom jelelésén kívül jelenti a nyomorúságot is, az emberi kor és állapotok különféleségét nem kevésbé.

TANULÓK LAPJA

Előfizetési árak:		Szerkesztő és kiadó: Dr. RUPP KORNÉL tanár.	Az előfizetési díjak a „Tanulók Lapja” kiadóhivatalába IX. ker., Imre-utca 9. sz. alá küldendők. Hirdetések felvétele Sikray S. irodájában VI. Váci-körút 33. sz.
Egész évre	1 frt 60 kr.		
Fél évre	— frt 80 kr.		
Negyed évre	— frt 40 kr.		
Megjelenik minden hó 1-én és 15-én.			

Szűz szent Margit álma.

Czuczor után.

IV. Béla király leánya, szent Margit egyszer arra kérte Istent, jelentené ki neki, hogy mi által lehetne boldog. Isten édes álmot bocsátott Margitra. Álmában egy szép ligetet látott, hol két virágbokor nyilott. Egy kis angyal vezette szent Margitot az egyik virághoz. Sok méh és lepke repkedett e bokor körül s Margit örült a szép virágnak. De nem sokáig tartott öröme, mert a virág elhervadt az égő napsugár ellankasztotta, nagy darazsak durván röpködtek rajta keresztül. Beborult az ég is és vihar keletkezett, mely a magában álló virágot összetörte. Szent Margit igen sajnálta a virágnak sorsát.

Ekkor az angyal a völgybe inté Margitot, hol a másik virág nyilott, árván, tövisek között. A virágnak semmi sem ártott, mert a sok tüske megvédte, s a fergeteg is elvonult fölötte ártalmatlanul. Margit örömmel látta, hogy a virág épen áll, megértette ez allegóriát. Az angyal megcsókolta őt és elröpült. Szent Margit pedig felébredve arra kérte atyját, hogy engedje őt a szigetre, hogy ott elvonulva küldhessen imát az ég urához, hogy apjára s a magyar hazára áldást könyörögjön le.

Várady Alfréda.

Tavaszi kirándulás.

Kedves barátom!

Múlt levelemből tudhatod, hogy beteg voltam s ezért az orvos úr gyakoribb kirándulást ajánlott. Elhatároztam, hogy mihelyt a jó Isten segíteni fog bajomon, rögtön kirándulást teszek a hegyek közé, melyek városunkat — mint tudod — körülveszik.

Ime elérkezett az a szép márcziusi nap, leirom tehát neked, hogyan töltöttem. Kora reggel teletöltöttem eleséggel utitaskámat s nyakamba akasztottam, mert szándékom volt egész nap a hegyek között maradni. Utam egy szép mezőn vezetett át, melyről a szél már lesöpörte a havat. Virágot is láttam a mezőn s csodálkoztam,

hogy ezek már oly korán előbujtak. Ott tarkállott a kékes májfi, a sárga kankalin sőt még a szerény ibolya is kidugta fejét a fű közül. A nap már magasan állott a kék égen, mikor én a hegyhez érkeztem. Itt kissé kipihentem magamat, azután hozzáfogtam a hegy megmászásához. Az út nagyon fáradságos volt, de annál kellemesebb, mert a hegyet borító fenyűfák balzsamos illatot adtak a levegőnek. A madarak vígan csiripeltek az ágakon. Fél egyet mutatott óráim s én még nem voltam odafent. Végre egy tisztásra jutottam, melyet a mi jól ismert törpe fenyőink vettek körül. E helyen kissé megállapodtam és elhatároztam, hogy itt költöm el ebédemet. Az ebéd nagyon rövid ideig tartott, mert sietnem kellett a csúcs felé, mely még mintegy negyedórai mászást kívánt. Amint végre nagy fáradsággal felértem s körültekintettem a messze távolba, sajátságos érzelmek szálltak meg lelkemet. Egészen elragadott a természet pompája s én csodálattal szemléltem Isten műveit. Valóban gyönyörű kilátás nyílt onnan mindenfelé.

Ezután a hazamenésre gondoltam. Feltettem magamban, hogy más utat fogok választani, mely a völgyön át a városba vezet s mely rövidebb az előbbinél. Egy ösvényen, mely mindkét oldalról apró cserjékkel volt határolva, a völgybe ereszkedtem. Megható csend volt itt mindenfelé. A mély csendet csak egy-egy madárka szakította meg. Tovább menve, egy kis erdei patakra akadtam, mely kigyózza s kedvesen csevegve sietett a közellevő falucska felé. A patakon egy rozszant híd vezetett keresztül. Kristálytisza vízében apró halacska kergetőztek fel és alá. A parton két fiu állt, az egyik belépett a vízbe és a part mentén valamit kutatott. Nemsokára rákot emelt ki a vízből, a minek a másik nagyon megörült.

Ezután megindultam. A mint a távolban városunk tornyocskáját megpillantottam: kettős léptekkel siettem hazafelé; annál is inkább, mert az idő borúlni kezdett, a miből én rosszat sejtettem.

Az alkonyodó nap utolsó sugarait küldte a földre, midőn a városba érkeztem. Mikor betoppantam a szobába, szüleim éppen vacsoráltak, mire én is rögtön asztalhoz ültem. Vacsora közben vígan folyt a csevegés. Elbeszéltem nekik kirándulásomat, a mit ők kíváncsian hallgattak.

Mint gondolhatod, ezután jól esett a nyugalom. Másnap ismét a mezőre mentem megnézni a virágokat. Képzelheted sajnálkozásomat. Nem volt többé dísz a mezőnek; minden lefagyott. Majd ha a nagy vakációban együtt leszünk: az erdő felé vesszük utunkat. Most többet nem írhatok. Isten veled!

Privigyén, 1894. márczius 26.

Szerető barátod

Heumann Vilmos.

A színek jelképes jelentése.

Bevezetés. Egyes színek jelképes jelentése azon alapul, hogy azok látóérzékünkre ugyanegy hatást gyakorolnak és a tárgyak, a melyeket jellemeznek, egyféleképp hatnak szivünkre. Azonfölül azt is figyelembe kell vennünk, hogy bizonyos színeket csak oly tárgyakon vesszünk észre, a melyek már maguk is, talán már tulajdonságaik által valami hasonlók tüntetnek föl, vagy épen azok miatt már ugyanis jelképek gyanánt használtatnak. Ez utóbbi tény a dolog magyarázatára sokkal biztosabb alapot nyújt, mint a színeknek érzeinkre gyakorolt hatása, a mit, mint érzéki észrevételt, ugy is nehéz leírni. Lássuk most már: *Mit jelentenek az egyes színek s hogyan kapták e jelentést?*

Tárgyalás. 1. *A zöld a reménység színe.* — a) E szín hatása szelid, üdítő, éltető s azért a szemet valósággal felüdití. b) Tavasszal kertek, mezők, erdők, rétek zöldelnek, s e szépség *igéri*, hogy az egész természet gyönyörűen fog kifejlődni. Reményt nyújt a jövőre.

2. *A kék a vágyódás és a hit, hiúság jelképe.* — a) E szín tiszta és derült, majd sötétebb s mintegy bánatos komolyságu árnyalattal úgy vonja magára figyelmünket, mintha valami távoli háttér fátyola volna. b) Kék a nefelejcs, kék a víz átlátszó tükre, kék a derült ég, kék a távoli látóhatár, melyet kék hegyek szegnek be. A templomi festményeken is a kék szín az uralkodó.

3. *Világos piros az öröm jelképe.* — a) A piros szín, ünnepies látzatával felderíti a lelket. b) Így hat ránk a hajnalpír, a virágzó rózsabokor, a gyermekek üde, egészséges arcza.

4. *A skarlátpiros és hatalom és méltóság jelképe.* — a) A töröknyelvben a trombitát és e szint egy és ugyanazon szó (Nakara) jelenti; mert a mily erősen üti meg a trombita hangja a fület, oly élesen hat a skarlát színe a szemre. b) Ilyen az ég élénk pirossága, midőn a nap fölkel és lenyugszik, vagy a tűz lángja, mely az érzet megolvasztja. — Itt hozhatjuk fel, hogy a skarlát szín uralkodik az oltárterítőkön és skarlát színű a trónok huzata, a fejedelmek skarlát színű köpenyt viselnek stb.

5. *Élénk világossárga szín jelenti a vidám diszt.* — a) Ez a szín kellemesen hat fénye tisztaságával, míg a sötét, piszkos sárga ellenkezőleg, azért ez utóbbit a hamisság és irigység jelképeinek használják. b) Világossárga színe van az érett gabonának, a napfénynek, az aranynek. — Skarlátpiros és sárga kölcsönösen erősítik egymás hatását.

6. *Fehér szín az ártatlanság jelképe.* — a) Ez a szín legerősebb hatást gyakorol a szemre teljes és tiszta, igénytelen s mégis majdnem kápráztató fénye által. b) Ilyen hatást tesznek a hóval fedett mezők, a liliom és fák virágainak gyengéd fehérsége, a csillogok szelid fénye. — A keresztutakra vitt gyermeknek, a fiatal leánynak fehér ruhája van, a menyasszonynak hasonlóképp; a holtakat szintén fehérbe öltöztetik, jelezve megdicsőülését.

7. *Fekete a komolyság és a gyász színe.* — a) A fekete szín

teljes hiányával és fénytelenységével úgy hat a szemre, mint az élet élénkségének tagadása. b) Sötét az éj és a sir.

8. *Szürke szín az alázatosság és csendes igénytelenség jelképe.*

— a) Ez a szín hat a szemre legközönyösebben. b) Szürkeszínűek: a szürkület, a felhők, a felhős ég. — Szürke színű az esőköponyeg, a közönséges házi ruha.

Befejezés. A sötétebb színek jellemzik Éjszakot; ezek illenek az öregekhez, férfiakhoz; a világos színek jellemzik Délt s inkább az ifjakhoz, nőkhöz illenek. A fehér ruha piros szalagokkal a gyermekek kedves öltözéke. A rózsaszínű ruha vigalmakra való. A fekete és fehér ruha a komoly méltósághoz illik. Fekete fehérrel díszítve pl. az apácák ruhája, a kik a világról lemondottak.

Arany J. Toldijáról.

A leírások a mily részletes és mégis természetes képet nyújtanak, oly magyaros és különösen népies színezetűek, mivel a költő képei a magyar nép élete köréből vagy a természetből vannak kölcsönözve.

Arany János a Toldiban a hagyományok és történet segítségével képzelete szárnyain a fényes lovagkorba megy vissza s megírja azt a művét, mely tárgy, felfogás, hangulat, nyelvezet és verselés tekintetében a népköltészetet fényes diadalára vezette. A magyar szellem az ő költészetében nyilatkozik meg leghivebben, mindenütt ezzel találkozunk nála s az igaz magyar jellemvonásaival, a melyek éppen magában a költőben voltak meg legteljesebben, de legnemesebben is.

Nincs költőnk, kinek nyelve gazdagabb az érzelmek, indulatok és szenvedélyek megragadó festésében s drámai megjelenítésében, mint Aranyé, ki felhasználta a magyar nyelvnek eredeti, mondjuk népies szépségeit s így lett az ő költői nyelve magyaros és művészi.

Lehet-e képzelni szebb alakot, mint a mezőn merengő ifju Toldi alakja? Lehet-e hivebb s művészebb festéseket adni, mint Arany természetű leírásai? A hajnal és alkony, a nyári nap hevének hatása, a derült ég és a vihar s a különféle természeti tárgyak mint valódi festmények állnak előttünk, néha megelevenednek s mindenkor hangulatot fejeznek ki.

A hajnal piros köponyegét veszi fel s vele betakarja az égbolt felét; bársony ruhájára olyannyira *nem kényes*, hogy még a szegény csárdába is *bepillant*, bár csak fél szemmel; benn az öreg czimbalmost *látja*, künn a réten az öreg szolgát, a mint dolgát végzi jó Rigó lovánál; majd *széltelkint* Pesten és Budában s *magát nézegeti* a széles Dunában, melynek habja piros lett tekintetétől. Az *alkony* pedig úgy száll le, hogy a nap túl a nádas réten *elfekszik*, vörös palástját *künn hagyja* az égen de azután *beront* az éj s az eget bakacsinba vonja, *kiveri* szépen koporsószegeivel: „fényes csillagoknak miljom ezerével“, a holdat is *előkeríti* s ezüst koszorúnak *teszi* oda fejtül.

Folyt. köv.

Piroska.

Arany J. „Toldi szerelmé“-ben.*)

Arany János a trilogia harmadik részének megírásában sok nehézséggel küzdött meg. E nehézségek közé tartozott a Toldi szerelmére vonatkozó mondák csekély epikai anyagán kívül az első részbe szőtt ellenmondás, hogy „nem volt neki asszonynyal tartós barátsága.“ Toldi már csak azért sem lehetett boldog, mert csak oly módon nyerhette volna el Piroskát, a mely által következtlenül lesz önmagához. A „*Daliás idők*“ című kísérletben, melyben Arany Toldi szerelmét akarta megénekelni, Toldi szintén Tar Lőrincz helyett küzd Rozgonyi Piroskáért, s vívás közben szereti meg Piroskát, a ki őt felismeri s a viadal befejezését követő lakoma Miklós és Piroska eljegyzésével végződik. Ez eposzi töredék tervezete szerint Lajos király öcsese haláláról hirt véve Budára megy, de Toldi ott marad jegyesénél s a lakodalmat az olasz háboru utánra tüzik ki.

Egészen másként szövi a mesét Arany „Toldi szerelmében.“ Piroska sorsának rajzolására nagy befolyással volt a költő Juliska leányának korai halála. A *Daliás idők* szerint Piroska egészen más lett volna, leánya akkor még élt; „Toldi szerelmé“-ben tragikussá tette sorsát, mert leányát elvesztette. Azért sóhajt föl költőnk, midőn Piroska végét rajzolja:

Piroska, Piroska! szép hajnali álom!
Igy kell-e tetőled végre is megválnom?
Pünkösdi virág, kit e dalomnak bájul
Tűztem homlokára, így kell hogy aláhullj?
Más volt az idő, hajh! más *akkor* az ég is,
Felhős, borus ámbár, — de *tavas* volt mégis:
Most fagyos őszöm, mely nem engedi nyílnod,
Arra való csak, hogy elsöpörje szirmod.

Piroskában a mély érzelem s a női önérzet van egyesítve: alakján érzik a költő lelkének melegsége, nem csoda, hisz e név neki oly kedves volt, s oly fájó emléket hagyott hátra lelkében egyetlen, forrón szeretett s korán elvesztett leányának neve.

Piroskában a magyar nő régi egyszerű erkölcei: háziassága, mély érzeme, erős szemérem és önérzete vannak szeretettel rajzolva. Szívesen marasztalja a késői vendéget, maga készíti és szolgálja fel a vacsorát, a drága szép ágyat megveti. Midőn reggel a fiúsítási okmányt megtalálja s olvassa, hogy a legbajnokabbé lesz, azonnal Toldira gondol, örömeiben nem tud hova lenni, kiszalad a kertbe virágait öntözni, bár azok harmatosak; a vízbe tekint s abban Toldi képét látja; ő szívének eszményképe s bár csak egyszer látta őt tornán, de nem tudta feledni, „a reménynek csak egy sugára kellett s az egyszer látott kép újra eleven lett.“ De aggodalom szállja meg: fog érette vivni ő, a ki nem törődik a leányokkal? Epedése s aggodalma oly közvetlenül hat ránk, mintha drámai személy volna.

*) V. ö. Dr. Koltai V. Arany J. élete és működése cz. munkáját.

A viadalban megismeri Toldit s várja hogy jelentkezzék, de helyette Tar Lőrincz jön. Fellázad önérzete, elveszti eszméletét; de azután, bár tudja, hogy örökre boldogtalan fog lenni, szilárd hangon mondja: *Akarok* Tar Lőrincz felesége lenni. Hiába, érzelme csak erőt-erőt vesz önérzetén. Az udvarban Örzse, a boszniai királyleány bánata miatt könyeket sir s a maga eltemetett boldogsága fölött erős lélekkel bír állani, bár lelke szörnyű küzdelmeken megy keresztül. Előbb halni szeretne, de bánata nem fog életerején, érzi, hogy a házassága ugyis csak halála lesz; azért akar az udvarban lenni, hogy ott Toldi lássa őt elhalni; ennyi önzést megengedhet:

Hadd lássa hidegnek, hadd lássa betegnek,
Büszkén daczolónak vagy szive-szegettnek;
Ne szeresse, szánja, mellőzze, utálja:
Ő pedig elhaljon, — de *szeme láttára!*

De elhaló reménye egy gondolatba kapaszkodik, hátha Toldi megbánta bűnét s szeretni fogja őt! Vár, remél; Örzse Toldi iránti érdeklődéséből mindent kiolvas; de midőn azt hallja, hogy Miklós Csehországban van s alkalmasint mással éli világát, lemond minden reményről s maga sürgeti a menyegző napját. Miklóst azután is szereti, de érzi, hogy most már nem szabad, — érzelmeit elnyomni igyekszik s ebben erős gyámola az eskü is, mely Tar Lőrinczhez köti. A következő motívum azonban nagyon is reális s Piroska ideális alakjához nem igen illik s Tar Lőrincz rút külseje s közönséges lelke is az ellenkezőre bizonyít:

A vérnek is abban lehet egy kis része,
Nem epe a mézeshetek ifju méze.
És ha talán Toldit soha meg ne lássa,
Beállhat idővel szive gyógyulása;
Marad ugyan sebhely: megérzi halálig,
Ha az időjárás komorabbra válik.

Piroska érzelme sokkal mélyebb, hogysen boldog és nyugodt tudjon lenni s az az ingerkedés a vacsorán, melylyel férjét maga ellen bőszi, szükséges rugó ugyan a cselekményhez, de nem egészen áll jól Piroskához. Piroska nem feledi női hűségét s midőn Miklós Tar Lőrincz menekülése után őt magával akarja vinni, esdőleg rebegi: „Becsületét véd meg, oh lovag, egy nőnek!” Ezután emésztí a bánat, a melynek gyógyszeré többé már nincs s a holt férj láttára összeroskad, lesujtja a gondolat, hogy Toldi, a kit folyton oly nagyon szeret, gyilkosa lesz a férjnek s a sirbolt üregében fölébredő nő elkeseredettsége a követésre unszó Toldi s önmaga megátkozásában nyilvánul. Idealizmusa romokban hever s e sötét romok még be is vannak szennyezve. Kolostorba megy s itt a kolostor szüzeitől megtudja, hogy Miklós egy szál karddal küzdött a teljesen fölfegyverzett Tar Lőrincz ellen. Kibékül, Miklósnak megbocsát s teljes bizalommal Toldi becsülete iránt esd számára a királytól kegyelmet; de egyuttal meg akarja szerezni Örzse számára azt a boldogságot, a mely reá nézve a földön elveszett. Piroska egy szóval eszményképe a magyar nőnek. Szeret igazán, de büszke önérze-

téért fölládozza boldogságát, a hitvesi hűség védőpajzsa erkölcsi tisztaságának, mely tiszta, szennyet nem tűr, a vétkesnek gondolt Toldit megátkozza s midőn meggyőződik ártatlanságáról, idealismusa megdicsőül, ez kíséri át a tulvilági boldogságba, a hazatért Toldi az ő sirjánál kiengesztelődik s fogadalma, mint ima szállt fel a megdicsőülthez. S a mint Piroska előkészíti Örzsenek útját a boldogságra, úgy boldogítja Toldi barátját Szeredait Anikóval. Egyikük sem lehetett boldog s boldoggá teszi mindegyik azt, aki szívéhez legközelebb áll: Piroska barátnőjét, Toldi barátját és hugát.

Ime Piroska a maga gyászában, szenvedéseiben, tragikumában, mily megkapó s hű vonásokkal van jellemezve!

A vándormadarak költözése.

Méivös, borongós őszi nap virrad. Kis sétára indulok, hogy még egyszer gyönyörködhessem a haldokló természetben, mielőtt beáll az esőzés. A tóparton haladok előre. A tó fölött gomolygó ködoszlopok lebegnek kísértetszerűen. S a mikor a szél a zizegő nádat ingatja, úgy hallatszik mintha a természet sóhaja volna. Fájó érzés fogja el szívemet, mikor az erdőbe lépek, zörögve hullnak a tarka levelek lábaimhoz, s innen keringve hajtja őket tova az őszi szél. A madarak elhagyják fészkeiket, az erdő oly kopár és hallgatag. A fák leveleire mintha ez volna írva: „Az élet mulandó,” mert igazán, a levelek hullásával jókedvünk is elhagy. Gondolatim a multban révedeznek. Mily szép volt itt tavasszal, midőn minden új életre fakadt, a madarak éneklésükkel élenkitették az erdőt és a virágok nyiltak; most a virágok lehulltak, elvirítottak. Mily hasonló az emberi sors a virágéhoz; mindkettő él, szeretetik, meghal és — elfelejtik.

A madarak összegyűlnek s hangos csiripeléssel tanácskoznak, mert hisz ők most más, szebb hazába költöznek. Mily boldogok ők! elszállhatnak a levelek hullásával s csak a tavasszal térnek vissza. Oh bár csak én is velök szállhatnék más vidékre; hol szebb a virág, fényesebb a nap, hol örökké mosolygó, kék az ég, hol nincs tél, nincs hervadás. Mily boldog is az, ki sorsát felcsereelve jobb jövőbe nézhet, kinek hatalmában van nagy céljait megvalósítani. Mig így gondolkozva előre haladtam, lassu, unalmas őszi eső eredt meg, s a kihalt erdő csendjét csak a cseppek pergése zavarja meg. A szél sivitva fuj a félig kopár fákon át, s magával viszi az utolsó leveleket. Délfelé szálló varjuk mélabús károgása hallatszik; mindez a komor, rideg tél hirnöke. Egy elkésett kis virág nyílik lábaimnál, leszakitom, s hazaviszem emlékeül e szép helynek, hol tavasszal s nyáron annyi boldog órát töltöttem. Mért kell mindennek elenyészni?

Mélyen érzem, hogy mily mulandó minden, minden. Mit ér az, ha kincseket gyűjtünk, az élet minden örömét keresztül éltük, mit ér mindez? — Semmit.

Szépség, gazdagság, fény, hatalom minden bú, jókedv mindez mulandó. Csak egy fölött nincs a sorsnak hatalma; s ez: egy tiszta, romlatlan, jó szív és tiszta önzetlen szeretet. S ez legyen az, mi után törekszünk, mert ezt nem enyésztheti el sem idő, sem más. A madarak másik hazájukba térnek ősszel, de most már nem irigylem őket; mert hisz Isten nekünk is adott két hazát. Földit, mely iránt mély kiirthatatlan szeretetet oltott szívünkbe s hol ki kell tartanunk utolsó leheletünkig; bár az egész világ ellene volna. S a másikat, mely után törekszünk, mely életünk célja, a valóban szebb és boldogabb haza, — az ég.

Pittoni Edith.

Segíts magadon, az Isten is megsegít.

Avallásosság szükségét talán sohase hangoztatták többször, mint épen sokat szenvedett, sokban csalódott korunkban. S valóban mivé is kellene lennünk, ha bajaink és hányatásaink között nem volna számunkra végső menedékül, a mi az embert kétségbeesni nem hagyja: a hit, az Istenben való bizalom, hogy a mindenek atyja örködik fölöttünk, kinek tudta nélkül egy hajszál sem eshetik le a fejünkről. Csak az a hit ne legyen soha helytelen, ne váljék vak végzethivéssé, babonává, mely azt tartva, hogy sorsunk egyedül a magasabb hatalomtól függ, oda dobja az ő áldozatát a tétlenség karjaiba, mondván: a sors, a felsőbb hatalom akarta így, add meg magadat, ne gondoldj semmire, ne akarj szabadulni abból, a mi megvan. Ez rossz, ez helytelen meggyőződés volna, mely az embert méltóságától fosztaná meg és vak eszközzé aljasítaná, melylyel a sors, a „fátum“ úzná játékát. Ellenkezőleg: az Úr örködik felettünk, de mivel erőt adott a küzdelemre, világos, hogy azt akarja: küzdjünk, igyekezzünk magunkon segíteni s ne várjunk mindent ő tőle. E küzdelem, e munkásság nélkül soha sem volna lehetséges semmi tökéletesedés, lelkünk testünk a használatlan szántóvas sorsára jutna: tétlenségünkben elsenyvednénk, megszűnnék minden haladás, — pedig ki kételkednék, hogy az embernek haladnia tökéletesednie: életezél? A népek, ha abba hagyták a haladást, elpusztultak; ha az egyes ember nem halad: elmarad, elzüllik, ezt látjuk, halljuk, s az enyészettől nincs, a ki nem irtóznék. Tennünk, munkálkodnunk kell, — hogy haladhassunk, hogy létünket fenntarthassuk és célunkat megvalósítsuk.

S másrészt: ki ne látná, mennyire ellenkeznék az isteni bölcsességgel, ha csupán azért juttatna bennünket bajba, hogy abból egyszerűen ismét kiemeljen, minden cél, minden haszon nélkül, csupán, hogy gyermekhez sem illő játékot űzzön velünk?

Egy adhat csupán megnyugvást a lelkünknek: tudnunk, hogy jól teszünk, hogy fáradunk, hogy eleget teszünk kötelességünknek, hivatásunknak, elkövettünk mindent, a mi tőlünk telt, jó, nemes

céljaink érdekében: s hogy ekkép, ha egyelőre szenvednünk kell is, de a jó, a mindent tudó és látó Istenség igazságossága nem engedi, hogy fáradságunk jutalmát örökre hiába várjuk, örök szeretete nem bocsáthat ránk semmit, a mi alatt okvetlenül el kellene pusztulnunk.

De ne essünk a másik végletbe sem. A hitetlenség ép oly rossz, mint a babona, az a teljes magahittség, mely az Istennel nem törődik ép oly kárhuzatos, mint a fatalismus. Ajax, a nagy Ajax nem törődött az Istennel: és elbukott, mint Sophokles, a nagy görög költő megírta; a magyar ember nem hiába emlegeti, hogy: „hiába való az ember iparkodása, ha nem járul hozzá az Isten áldása“ és a világ legszentebb könyve, a biblia szépen mondja: „Ha az Úr nem építi a házat, a kőműves hiába épít, ha az Úr nem őrzi meg hazádat, a honvédők hiába védik.“ (126. zsolt.) Ez az arany középszer az életbölcesség nagy törvénye, ennek a követe téte tette boldoggá azokat, kik valaha boldogan éltek és hagyták itt a küzdelem és munka völgyét!

Horváth József.

A természeti környezet hatása szellemi életünkre.

Egyelőre Petőfinek egy szép versét óhajtanám idézni; azt, a melyik Homérról, a hagyomány szerint 3 ezer évvel ezelőtt élt görög koldusról és költőről és Oiszeinről — magyarosan: Ossziánról, — a Kr. utáni III. században élt királyi származású gél énekesről van írva. Ez a költemény ritka szép ellentétben rajzolja a két világhírű énekes költészetének világát s így szól:

Minden, mi világos,
Minden, mi virágzó,
Dalodban, oh koldusok őse, Homér!
Minden mi sötét,
Minden mi sivár,
Dalodba', királyi utód, Osszián!

Valóban, Homérosz költészete ép az ellenkező az Oiszeinének. „Oly derült világos, nyugodt és igaz nála minden“, mondja egy jeles írónk, „mint az ég, mely alatt, és a természet, melynek ölen dalol,“ mint Görögország égálja. E földön a tárgyak képe nem rajzolódott a szem elé homályos körvonalakkal, a kék levegőben határozottan, élesen lehetett látni mindent... A mezőn az arany színű gabona mély lábon hullámzott s a gyors aratók sarlója alatt dültek a rendek. Nyomukban három kévekötő ment, kiknek a vert markot fiatal lányok és gyerekek hordták utánok. Közepütt pál-

czával állt a gazda és örült a termésnek . . . Máshol fürtökkel dúsan megrakott szőlő látszott, nagy lugasozlopokkal, s a mézizű szőlőt a szűk mesgyén gyöngye fiúk és leányok hordták fonott kosaraikban. A vidám csoport között egy fiu harsányszavu kobzán nótákat vert és játszani kedvétől valamennyi népség tánczra perdült. — Amarrább pödrött szarvu ökörgulya járt, itt kövér birkalegelő volt, itatóval és akollal; amott tánczhely ötlött a szembe, hol serdült szűzek és szilaj legények egymást kézen fogva lejtették a tánczot. A leányok deli testén hig patyolat játszott, az ifjakon olajszinű, szép himzetű dolmány. Amazoknak koszorus fürtje leomlott, ezek ezüstös szíjjon kardot viseltek. Majd összeszaladtak, majd keresztül vissza, még aztán a körben nézők szive is megpezsdült, s két férfi széles jókedvében a körbe ugrott s középen a forgóst kurjongatva járta . . . Az egész vidék körül pedig ott hullámozott a kék óceán, az örökhullámu tenger . . .

Ime egy kép Görögországból, Homérosz egyik legszebb helye után írva. Most megkísértem egy jellemző képnek rajzolását Oiszein költeményei után. Mi más kép lesz ez!

A sziklás vidékre sötét éj borul, a hold az éj leánya, csupán fél arczával tekint le a felhők közül. A meredek sziklatetőn vár áll. A csarnokokban semmi emberi hang; a sötétben át semmi világosság nem látszik. Csak a közeli folyónak vad zúgását lehetett hallani, s mint az éj kísérteties szava, megmegzizzen a fákról lehullott levél, a mint a nyitott palotán keresztülnyargal a szél. Egyszerre vihar tör ki s dörögve neki dől a ház előtt álló tölgy ágainak. Nagy sokára felhasad a hajnal, az utas nekiereszti vitorlát a tengernek, a hegyekről üvöltve törnek elő a szelek s a hajó röpdül a mélység habjain. Három napig tart az ut. Akkor a hajósnak szemébe ötlök egy sziget, mint valami kék vért a tengeren. Sziklás szélei körül tajtékot hány a zajgó víz. A parton bús leány ül, tekintete a hullámokra van szegezve és könyek omlanak szemeiből. — Ködös, sötét világ mindenfelé, a melyben ritkán tör elő egy halvány napsugár, nem mosolyog az ég, nincsen virágos mező, aranykalászos rónaság. Szellő nem suttog soha, csak a vihar bömböl; a folyó nem hullámozik zsongó, altató morajjal, a víz tajtékot ver, a vidékre köd ereszkedik, ha a sötét éj eltűnt. Az emberek nem tudnak simák és csöndesek lenni. Minden zajog, minden nagy erőt fejt ki, csaknem minden borus, fájdalmas és kísérteties. — Ilyen ime Oiszein költészetének világa.

Mi az oka e két költészeti nagy különbségnek? Emlékezzünk csak a régi Görögországra. Az északi szélesség 39-ik fokánál a tengeri és parti levegő enyhése már behatolt a félszigetnek beljebb fekvő vidékeire.

Dr. Horváth Cyrill.

(Folytatása következik.)

TANULÓK LAPJA

Előfizetési árak:

Egész évre 1 frt 60 kr.
Fél évre — frt 80 kr.
Negyed évre — frt 40 kr.

Megjelenik minden hó 1-én és 15-én.

Szerkesztő és kiadó:

Dr. RUPP KORNÉL
tanár.

Az előfizetési díjak

a „Tanulók Lapja” kiadóhivatalába IX. ker., Imre-utca 9. sz. alá küldendők.
Hirdetések felvétele Sikray S. irodájában VI. Váci-körút 33. sz.

A karcsai templom.

(Tomba M. után.)

M Bodroglakban a csendes kis Karcsa partján áll egy vörös márványból alkotott ósrégi templom. Falain száz domboru alak mesés csoportja látható, tele vannak írva ábrákkal s titkos értelmű jegyekkel. A templom körül lakók így beszélnek el a csodás templom eredetét:

Hajdanában e vidéken nagy kerek tó habja zúgott s lenn a fenéken tündérlányok büszke vára állott. A lányok minden éjjel a habokból kijőve harmat-arczczal édes ajkkal búbajos dalt énekeltek. Mikor minden halandó mély álomba merült, a királynő szétterítvén légi fátyolat, ráültette a tündérlányokat, s négy szegleténél fogva négy szellőcske röpdülni kezdett velök, míg el nem jutottak keletre a Hajnal csarnokába, ki testvére volt a tókirálynőnek s éppen koszorut font homlokára rózsafényből s üdvözölvén a jövőket, megcsókolta őket. Mulattak míg a hajnalnak reggeli útjára kellett indulnia — s ekkor ők is visszaindultak. Utközben üzőbe vette őket a barna szellem s már-már elérte és a fátyolt is megragadta, de azon perczen a királynő megmenekült s a tóba tűnt el. A rút szellem hasztalan várt, tűntek évek, múltak századok, a királynő nem hagyta el többé vizi várát, — végre tündérelével más vidékre költözött, hogy a sötétség szellemének hatalma el ne érje őket. A Hajnal átengedte nekik esti csarnokát, mely nyugaton volt, s melynek büszke tornyán bibor zászló leng az égig. Mielőtt azonban végkép elhagyták volna régi helyöket, szétbontották a vizi várát s dőlt falainak márványából a vészes éjnek emlékére diszes templomot építettek. Mikor a templom elkészült, a királynő éppen a szép ezüst hangu harangot akarta két kis tündérral a toronyba elhelyeztetni, — a munka félbeszakadt, mert éppen akkor ütötte az éjfélt s a harang a féltoronyból földre hullva megkondult . . .

Az eltűnt tó vizéből kis folyócska vált a réten, melyben csak egy kis tündér maradt, hogy a templom őre legyen s a vízbe esett harangot a tündérlányok emlékére minden száz év végeztével félreverje . . .

Tartalom:

Szűz szent Margit álma. — Tavaszi kirándulás. — A színek jelképes jelentése. — Arany J. Toldijáról. — Piroska. — A vándormadarak költözése. — Segíts magadon, az Isten is megsegít. — A természeti környezet hatása szellemi életünkre. — A borítékon: Gondolatok — Feladatok — Irodalmunk állapota a jelen század 20-as éveiben. — Külömfélék — Koczkarejtvények. I. II. — Számrejtvény. — Betűrejtvény. — Szerkesztői üzenetek.

GONDOLATOK.

A hazaszeretet a legelső férfi erény, — de ezt nem lehet csak a levegőből magunkba szívni; úgy terem az, mint a virág; magja a hit, levegője a multak dicsősége, talaja a szívjóság.

Sok szép tett abban mulik, hogy az ember a tettvágyat már akarathoz hiszi, és a valóságos akarat hiányát a képzelem legyőzhetlen akadályává fujja fel.

Mindig köztünk jár a Messiás, az igazság, mindennap halljuk szavát: „Én vagyok az igazság és élet” és mi megtagadjuk mindennap, fel hagyjuk feszíteni mindennap, pedig csak annyit kellene mondanunk: „Ismerlek, ki vagy, Istennek szentje.”

A különbség fogalmát az ember találta ki; a természet egyformán szereti minden gyermekét.

A képesség mértéke a munka és lelkiismeret.

Mikor azt mondják nektek: az ifjuság olyan mint a tavasz, soha se felejtétek el, hogy a tavasz nem olyan, mint az ifjuság, mert amíg az visszajő, ismétlődik, s amit nem hozott meg az idén, meghozza azt a virágot jövő kikeletkor... De ha az ifjuság elfutott virág, — érzelem, kedély s munkásság nélkül: üres lesz a nyár, komor az ősz, s hiába várunk második ifjuságot.

Kis emberek lenéznek, meg nem veszik észre a nagyságot; a nagyok azt keresik, kit emeljenek fel vállaikra, hogy azt tisztelhesék és neki hódolhassanak?

Az emberiséget szabad kimosolyogni hibáért, szabad szánni gyarlóságaiért és büneiért, — de soha se szabad gyűlölni és megvetni; ellenben örökre szeretni kell, már csak azért is, mert magunk is köztük vagyunk.

Mosdósy Imre.

FELADATOK.

1. A kisebb (I. II. oszt.) tanulók írják le egy tetszés szerint választott költeménynek a tartalmát, vagy írjanak le egy népmesét, melyet hallomásból ismernek.

2. A 3. 4. oszt. tanulók írjanak le egy éneklő madarat. Főbb pontok: színe, nagysága, testalkata (csőre, lábai, szárnyai stb.) tartózkodási helye, főbb tulajdonságai, különös ismertető jele, sajátos vonásai.

3. A felsőbb osztályu tanulók dolgozzák ki e tételt: **Erény bátorság nélkül nem is képzelhető.** Főbb pontok: a) Bevezetés: Az erény a jó gyakorlatában való állandóság. Az állandóság már maga is feltételezi azt, hogy különféle körülmények közt a helyes úton megmaradjunk. Lássuk ezt az erényre nézve. b) Tárgyalás. 1. Hogy erényesek lehessünk, mindenekelőtt saját rossz szokásainkkal, előítéleteinkkel, szenvedélyeinkkel kell küzdenünk s iparkodnunk azokat legyőzni. 2. Küzdenünk kell a világ csábításaival: tisztességgel, örömmel, kincsekkel kecséget, mindig ki van feszítve hálója, hogy a gyengéket és gyávákat megfogja s azután őket kikaczagja, ha már foglyai. A rómaiakat nem tudta a kard legyőzni, hanem az arany és élevezetek. 3. Küzdeni kell a világ, gyakran a legközelebbi hozzánk tartozók gyűlöletével. A jót, az erényest gúnynyal, a hatalmasok

I. évfolyam. Budapest, 1894. május 1. 9. szám.

TANULÓK LAPJA

SZERKESZTI
Dr. RUPP KORNÉL
TANÁR.

Előfizetési ár:

Egész évre	1 60 kr.
Fél évre	— 80 „
Negyed évre	— 40 „

Megjelenik minden hó 1-én és 15-én.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Budapest, IX. ker., Imre-utca 9. sz.

Tartalom:

A karsai templom. — A harangszó. — A jósok. — Arany János Toldijáról. — A költő éneke jobban megőrökíti a hősök nevét, mint az érez vagy a márvány. — A természeti környezet hatása szellemi életünkre. — A levegő és világosság. — A borítékon: Gondolatok — Feladatok. — Ajánlható munkák. — Külömfélék. — Elektra — Körrejtvény. — Számrejtvény. — Számtani feladat. — Fizikai kísérlet. — Szerkesztői üzenetek.

GONDOLATOK.

Ne rémítsétek el magatokat azok által, akik azt mondják, hogy a rohanó kor felhalmozódott ismereteit kell elsajátítanotok. Ez nem igazság, ez csak frázis: mert sokkal nehezebb volt elsajátítani a múlt időkben az üres teóriák mérhetlen sokaságát, mint ma a magas és reális igazságokat: a miket a tudomány és fejlődése teremtett. A biztos tudás és ismeret nem terheli meg annyira az agyvelőt, mint a kétes elmélet.

A jó lelkek szelídek, hajlékonyak és engedékenyebbek, s legtöbbször mégis egy barátjuk van: a rosszak makaesok, engedetlenek: s mégis mindenkire hallgatnak és sok a barátjuk; de elég nekik a legkisebb ok, hogy faképnél hagyják őket.

Mindenki lehet annyira színész, hogy eltitkoljon egy-egy könnyet, egy-egy érzelmet, de senki sem annyira, hogy jellemét elpalástolhassa: mert a jellem a tettekben áll.

A könnyelmű embernek pajtása, a komoly embernek barátja van.

Szólj igazat és . . . nőlj a bátorságod.

Ha haragszol valakire, ne gondolj arra, hogy miben árthatna az neked, hanem miben lehetne az javadra, — s meglásd . . . kibékülsz vele nyomban.

A ki megbeesüli a perczeket, az örökkévalóságnak tesz szolgálatot.

Mikor az örökkévalóságot kutatjuk, mindig csak az utolsó előtti csillagig jutunk: mert ott az a szózat állít meg bennünket: Ember, **itt kezdődik** az örökkévalóság! s mi kábultan fordulunk vissza, vagy térdre roskadunk és imádkozunk.
Mosdósy Imre.

FELADATOK.

I. A kisebb (I. II. oszt.) tanulók írják le Vachot Sándor „*A gyermek álmai*” cz. költeményének tartalmát

II. A 3. 4. oszt. tanulók dolgozzák ki e tételt: „*Miklós lelkiállapota a farkas kaland után*” (Toldi V. ének.)

III. A felsőbb osztályu tanulók dolgozzák fel a Tanulók Lapja 5. számában levő tétel vázlatát: „*Az ifjakor a barátság virágkora*” az ott adott pontok szerint.

Megfejtési határidő: 1894. június 15. A legjobb dolgozat írójának a Természettudományi olvasmányok második példányát (ára 2 frt 40 kr.) tüzzük ki jutalmul

A múlt számunkban feladott dolgozatok megfejtési határideje május 1-én járván le, az eredményről jövő számunkban fogunk beszámolni.

AJÁNLTATÓ MUNKÁK.

Baumbach Rudolf regéi dr. Koltai Virgil fordításában megjelentek és megrendelhetők minden könyvkereskedésben vagy a kiadónál Rösér Jánosnál (Budapest, VI. Aradi-utca 10.) E regék nem gyermekmesék, hanem felnőttek számára új, megkapó és lebilincselő felfogással írt szép rajzok Egészséges gondolkodásmód, derült és derítő humor sugárik ki belőlük s ez teszi őket kedvesekké. Ez az oka, hogy Baumbach művei oly hamar meghódították a művelt külföldet és hogy e regék lefordítása a magyar irodalomra nézve nyereség.

A Magyar Mese- és Mondavilág. Az Athenaeum díszes kiadványából megjelent a VI. füzet. Ennek legszebb darabja a *Hadak útjáról* szóló népmonda melyet a hun mondakörből vett át *Benedek Elek* ki az egész vállalat anyagát egységesen újra átírja. Ez a monda különben meg van a többi európai népek mesekincsében is. A másik szép mese a *Megölő Istefán*, ilyenek még a *mol-*

I. évfolyam. Budapest, 1894. május 15. 10. szám.

TANULÓK LAPJA

SZERKESZTI

DR. RUPP KORNÉL
TANÁR.

Előfizetési ár:

Egész évre 160 kr.
Fél évre — 80 „
Negyed évre — 40 „

Megjelenik minden hó 1-én és 15-én.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Budapest, IX. ker., Imre-utca 9. sz.

Mai számunk 16 oldalon jelenik meg.

üldözésével fenyegeti. c.) Befejezés. Láthatjuk tehát, hogy az erény folytonos küzdelmet kíván a magunk rossz hajlamai stb. és a világ ellen. Ezt pedig bátorság nélkül diadalmasan nem tudjuk megvívni. Ép azért bátorság nélkül nincs erény és a legjobb is elbukik, mihelyt gyáva lesz.

Megfejtési határidő 1894. június 9. A legjobb dolgozat írójának **Kossuth Lajos életrajzát** tűzzük ki jutalmul.

Az 5. számban feladott dolgozatok közül a Tavasz ébredése című dolgozat alapján irt kirándulást megfejtették: Bródy Aladár (S.-A.-Ujhely), Nagy Ilona (Bpest), Weisz József (N.-Kanizsa), Reinhardt Péter (N.-Beeskerek) Heumann Vilmos (Privigye). Ez utóbbi dolgozatot mai számunk közli. A vándormadarak költözése című feladványt: Suján Pál (Bpest), Sziklai Jenő (Eperjes), Pittoni Edith (Bpest), Hackl István (N.-Beeskerek), Münnich Elek (Igló) Rosenthal Ferencz (Temesvár).

Nagy meglepedésünkre szolgál, hogy a beküldött dolgozatok majdnem kivétel nélkül mind jók, a mi annak jele, hogy olvasóink haszonnal olvassák lapunkat. Ha a jutalmat nem is adhatjuk mindenkinek, elégedjenek meg az erkölcsi jutalommal, mely e helyről elismerés alakjában nyilvánul. A kitűzött jutalmat **Pittoni Edith** (lakik Bpesten VI. ker. Rózsa-utca 46. sz.) dolgozatának, melyet mai számunkban közlünk, ítéljük oda.

Irodalmunk állapota a jelen század 20-as éveiben.

(Kemény Zsigmondnak Vörösmarty fölött mondott emlékbeszéde alapján.)

1822-től kezdve Pest már épül, csinosodik, de még nem magyar főváros. Utcaiban német szó hangzik mindenfelől; a kereskedők többnyire bécsiék; a színház első rangu ugyan, de idegen. A köznemesség latin nyelvű, az arisztocratia műveletlen parasztnak tartá azt, a ki magyarul beszélt. — Az, a ki legtöbbet tett azért, hogy Pest a magyar műveltség központja legyen, Széchenyi István még ekkor nem működött. — A nyelvújítás sem aratott még teljes diadalt, csak egy első rangú író, Kisfaludy Károly tartozott a nyelvújítás lelkes híveihez.

Költőink az ország minden zugában szétszórva laktak, Pest még nem volt az irodalmi mozgalmak gyűlpontja. Kazinczy, a nyelvújítás vezére Széphalmon, Kiss János Sopronban élt. — Virág, Berzsenyi mestere, Budán sílőlt, s hiába várta egy jobb jövő hajnalát. — Berzsenyi, ki mint meteor ragyogott a magyar költészet egén, ekkor már elkedvetlenedve visszavonult teljesen a költészettől. — Kisfaludy Sándor Pesttől távol, Sümegen írta regéit. Az olasz költők, különösen Petrarca voltak kedvenc tanulmányai. Műveit előbb elragadtatással, utóbb kegyelettel olvasá a nemzet. Kisfaludy derék, lelkes magyar ember volt, de minden újítástól idegenkedék. — Még csak két kiváló író említhetünk meg: Kölcseyt, ki költeményeivel csak kevés figyelmet tudott felébreszteni, de sokak neheztelését vonta magára szigorú kritikáival, és Katona Józsefet. — Katonának, a legnagyobb drámáirónak művét, a „Bánk bán“-t még ekkor nem ismerték, noha már megjelent.

Ilyenek voltak az állapotok!

De már 1822-ben Kisfaludy Károly megindította az Aurorát, s így tért nyitott az írók működésének. Ekkor jelent meg Vörösmarty „Zalán futása“, a mely felrázta a nemzetet tedpedéséből.

Ezután kezdődik a magyar irodalom fénykora.

Szabó Emilia.

KÜLÖNFÉLÉK.

A **Kossuth szoborra** adakoztak: Herczegh György 20 kr. **Baumkratz Károly** ivén Szegeden Packi József 2 kr. Wittje F. 10 kr. Muth János 10 kr. Weber Mátyás 10 kr. Butea Pál 5 kr. Baumkratz Károly 8 kr. — összesen 45 kr. Eddigi gyűjtésünk **5 frt 65 kr.**

Különórák adására szerkesztőségünk szívesen ajánl megbízható egyéneket. A közvetítés díjtalanul történik.

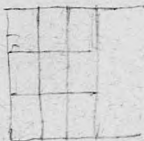
A gyűjtőiveket jun. 20-ig vagy azontul szept. 10-ig kell visszaküldeni. Hátralékos előfizetőinket kérjük, hogy újítsák meg előfizetéseiket, mert aki e hó 25-ig az előfizetési díjat nem küldi be, annak lapunk jövő számát nem küldjük. Halasztást, kik ezért hozzánk fordulnak, szívesen engedünk.

KOCZKAREJTVÉNYEK.

I.

Közli: Kaltenecker K

R	U	S	K	Görög istennő
I	K	K	E	Ravasz állat
R	I	R	S	Csillagzat
E	R	O	E	Lábbeli

II.

Közli: Zobel Béla.

17	35	1
35	21	17
1	13	17

E számok úgy helyezendők el, hogy alulról fölfelé és balról jobbra összegeztve 35-öt adjanak.

17 17 1
17 21
1 13

SZÁMREJTVÉNY.

Közli: Bruck Géza.

7, 5, 30, 12, 6, 18, 31, 15, 27, 28, 17, 20	Igen tanulságos
11, 18, 28, 14, 9, 8, 15, 25, 10	Híres görög színműíró
4, 27, 27, 7, 2, 26, 13	A katonaság ezekből áll
9, 6, 3, 16	Női név
1, 22, 19, 2	Egyházi szertartás
21, 29, 8	Altató szer
13, 23, 6	Ezt szeretik a koresolyázók
1, 20	Időhatározó
1—31	E mondatnak szived mélyéig kell hatolni.

BETÜREJTVÉNY.

Közli: ifj. Rosenthal Ferencz.

Török, avas, vér, Béla, első, hús. E szavakból egy-egy betűt el kell vennünk úgy, hogy a megmaradt szavaknak is legyen értelmük. Az elvett betűk egy kedves évszakot jelentenek.

Megfejtési határidő: április 25.

A múlt számunkban közölt rejtvények megfejtése: I. város—árok, rozs—ok, s; II. zene—eke—ne—e; a körrejtvény: Az egri diákok.

Helyesen megfejtették: Horváth Kálmán, Schallinger Eugenia, Kósa Teréz, Kóbor Mariska, Frank Aranka, Spittler Erzsébet, Kaltenecker Károly, Schneider Miklós, Stampfer Katalin, Stettler Samu, Brüll Fülöp, Hahn Imre, Bruck Géza, Zobel Béla, Reiter Izidor, Kuchár Róza, Almássy Mariska, Jancsó Ilona, Krén Gizella, Kriksz András, Preszly Lóránd, Reinhardt Péter, Hackl István, Guckler Róza, Kovács János, Fischer Ilona Somlyai Vilma, Helle Dezső.

Szerkesztői üzenetek.

Drescher Lajos Baja és Schneider M. Szabadka. Lakászimét kérjük. Kovács J. Böszörmény. Kis türelmet kérünk. Tán néhány nap múlva írunk. Hebelt E. Bpest. Megkapta? Zobel B. Bpest. Sorát ejjük. Zsidó Z. Pancsova. Mit ernénk azzal? Kálmán Ármán Bpest. Belátja hogy igaztalan volt? Reinhardt P. Beeskerek. Szépirodalmiakat nem; mást, ha jók, talán igen. Dolgozata csinos. Maradjon meg buzgalma továbbra is. Rosenthal F. Temesvár. Levél megy. Münnich E. Igló. Önnek is. Balogh G. Bpest. A tanár urat oda küldtük.

Fritz Ármin Budapest, József-körút 9. szám.